

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 278. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — SHS političekovni račun št. 11.787. Na naročila brez denarja se ne odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, petek 17. novembra 1922.

Številka: 261.

Glas od zunaj.

Maribor, 15. novembra.

Hermann Wendel je znani nemški publicist, ki si je nadel hvaležno nalogo, da seznanja nemško javnost z jugoslovenskimi problemi in z razmerami v naši državi. Njegovi spisi so bili tudi pri nas sprejeti z vsem priznanjem. V nedeljski številki »Prager Presse« objavlja Hermann Wendel na uvodnem mestu razmišljanje o jugoslovenskem edinstvu zlasti z ozirom na vesti o preobratu v politiki hrvatskih separatistov. Mi pri našemu kratkem izvleček iz Wendlovih izjav, da pokažemo, kako presoja to vprašanje evropsko misleči intelektualci, ki pozna naše razmere, kateri pa ne živijo v »gluhih lozi« naših strankarsko političnih strasti.

Če so zunanji sovražniki jugoslovenske države madžarski šovinisti, habsburški legitimisti in italijanski imperialisti — pravi Wendel, potem ko označi Radića kot »skakajočega« demagoga — zidali na hrvatsko opozicijo razne svoje nade in načrte, tedaj so se bržkone že morali preveriti, da so njihova domnevanja nevzdržna: toliko pričakovane hrvatske revolucije ni bilo in je tudi ne bo, dasi so jo razni korespondenčni uradi že ponovno raztrgali po svetu. Nobena država, ki je nastala v 19. stoletju pod neodoljivo močjo modernega nacionalizma, se ni mogla izogniti podobni otroški bolezni, ki je čisto dosegla hudo vročino in bila zvezana s težkimi bolečinami, katera pa je vedno končala na zadovoljiv način. Posebno dober primer za težkoče, na katerih trpi sedaj srbsko-hrvatsko-slovenska kraljevina, nam nudi zgodovina Italije izza ujedinjenja. Jugoslavijo tarejo dolgovi, deficit in slaba valuta, mlada Italija pa je začela gospodariti z dolgov v znesku 2 in pol milijardi zlatih lir, njen letni deficit je iznašal več sto milijonov, državna renta pa je padla na 36 odstotkov. Hrvatski blok tarna, da je na mesto Jugoslavije nastala Velika Srbija; tudi čez Apeninski polotok je nekoč odmeval klic radikalcev: Dobili smo samo povečani Piemont, ne pa italijansko Italijo! Če tekmujejo Beograd in Zagreb, kateri izmed njih bo večji in vplivnejši, pomislimo, da so bili Turin, Florenca in Rim uprav besno ljubosumni drug na drugega. Dočim ima Jugoslavija boj s partikularizmom, ki je bač posledica dejstva, da so bile posamezne pokrajine vedno ločene med seboj, je imela Italija še težji boj z »municipalizmom«, ki je istotako odtujil posamezne italijanske kraje. Za boj med centralistično ali federalistično ureditvijo države ima Cavourjeva nova Italija klasično primero v boju med centralizmom in regionalizmom. Celo črnogorske tolepe imajo svojo primero v krvavih in trdovratnih borbah, ki so se pojavljale proti novi državi v Siciliji in Kalabriji. Kljub vsemu temu je Italija premagala začetne težkoče in je mogla v razmeroma kratkem času podzidati svoje državno edinstvo s krepko nacionalno zavestjo ogromne večine državljanov. Nemškimi profesorjem, ki so še leta 1859. — tudi analogija za Jugoslavijo! — trdili o italijanskem jedinstvu, da je neumnost in »dokazovali«, da je nevzdržljivo — se danes pač vsakdo smeje.

Na to Hermann Wendel citira verze odličnega pesnika Vladimira Nazora, ki se v neki svoji pesni dotika srbsko-hrvatskega spora in pravi, da na nas še vedno jezdi prazni strahovi naše tožne pretoklosti in grabiho s svojimi rokami zdi enega zdi drugega; v nas je še vedno nekaj goščice izza starih dni, v duhu še nosimo nekaj starega suženstva, dokim drugod bujne struje življenja odplavljajo vso vsedlino preteklih časov.

Neuspeh Hrvatskega bloka v Beogradu.

Izjava srbskega politika. Dve struji v Hrvatskem bloku.

Beograd, 16. novembra. (Izvirno.) Kakor doznava poročevalec »Novosti«, je bila akcija zastopnikov Hrvatskega bloka v Beogradu brezuspešna. Nek srbski državnik je izjavil o tem sledeče: Če bi bil Hrvatski blok prišel v Beograd, ko je bila naša država v prvem stadiju svojega notranjega razvoja, in od vseh strani ogrožena od sovražnikov, da bi bil takrat sodeloval pri zgradbi državnih temeljev, bi lahko smatrali njegovo postopanje za patrijotično in modro. Toda sedaj staviti zahteve, ki gredo samo za tem, da dosežejo padec današnjega režima, moram nazvati samo početje naivnežev. Ravnotako nesprejemljive so zahteve po odstranitvi vodilnih oseb, ki

niso ljube Hrvatskemu bloku. V najugodnejšem slučaju lahko doseže Hrvatski blok s tem samo razpis novih volitev. Kakor je sediti po potoku sedanjih pogajanj, Hrvatski blok še ne bo kmalu prišel v Beograd. Med pristajši Hrvatskega bloka vlada različno mnenje. Ena struja namerava prepustiti odločitev Radiću, kot voditelju Hrvatskega bloka, druga struja pa je brezpogojno za to, da se opusti sedanja blokaška politika ter da gredo poslanci v Beograd. Srbski politični krogi so mnenja, da bo hrvatski blok dosegel pravico do izpolnitve svojih zahtev le potom sodelovanja v parlamentu. Zastopniki Hrvatskega bloka so se včeraj zvečer vrnili v Zagreb.

Pred sestankom Poincaréja in Curzona s Mussolinijem.

Pariz, 15. novembra. (Izvirno.) Agence Havas izve, da se bode ta ministrski predsednik Poincaré in angleški zunanji minister Lord Curzon v nedeljo sestala z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem. Sestanek bi se imel vršiti v Territeju, približno 30 kilometrov od Lausanne.

Pariz, 15. novembra. (Izvirno.) Ministrski predsednik Poincaré je danes popoldne proučil angleško spomenico o orientsem vprašanju in je zvečer obvestil angleško vlado, da ne najde v spomenici ničesar, kar bi moglo

že v naprej preprečiti sodelovanje obeh vlad v orientsem vprašanju. Britski zunanji minister Lord Curzon dopotuje v soboto v Pariz, da konferira z ministrskim predsednikom Poincaréjem.

Rim, 15. nov. (Izv.) Danes je izročil angleški poslanik na konzultu noto angleške vlade, s katero obvešča rimsko vlado o angleškem stališču v Orientsem vprašanju in izraža željo, da bi zavezniške sile nastopale enotno na lausanski konferenci.

Prince Gjorgije se je naselil na dvoru.

Beograd, 16. nov. (Izv.) V prisrčnem razgovoru je kralj Aleksander ponudil princu Gjorgiju za bivanje poseben oddelek v kraljevem dvoru. Prince Gjorgije je ponudbo brata-kralja z veseljem sprejel ter bo stanoval do svojega odhoda v Švico v kraljevem dvoru.

Predsedstvo Narodne skupščine pred kraljem.

Beograd, 16. novembra. (Izv.) Danes ob peti uri popoldne se bo predsedstvo narodne skupščine v posebni avdijenci predstavilo kralju.

Patrijarh Dimitrije za stradaljoče Dalmatince.

Beograd, 16. nov. (Izv.) Patrijarh Dimitrije je naročil vsemu pravoslavnemu duhovništvu, naj po vsakokratni službi božji zbira za stradaljoče v Dalmaciji.

Prometne težkoče na Madžarskem.

Budimpešta, 15. nov. (Izv.) Radi težkoč pri dobavi premoga bo od 20. t. m. naprej na vseh madžarskih progah omejeni promet zelo omejen. Tovorni promet ostane do nadaljnjega še neomejen, če ne bo nastopilo še večje pomanjkanje premoga. V tem slučaju bo tudi tovorni promet omejen le na najnujnejše transporte živil.

General Haler — diktator v Vzhodni Galiciji.

Praga, 15. nov. (Izv.) Brnske »Lidove Noviny« poročajo, da je ministrski svet pooblastil generala Halerja, da vzpostavi v Vzhodni Galiciji zopet red in mir ter prevzame dotlej vse vojaške in administrativne uprave dežele.

Aretacija prejšnjih grških ministrov.

Atene, 15. nov. (Izv.) Ministri prejšnjega kabineta Gunnaris, Saldaris in Tertipis so bili aretirani.

Štrašne žrtve potresa v Chile.

Sant Jago de Chile, 15. nov. (Izv.) Uradno se poroča, da je bilo pri zadnjem strahovitom potresu ubitih 1800 oseb, nad 2000 oseb pa več ali manj težko ranjenih. V petih okrajih je porušenih nad polovico hiš.

Tretja internacionala.

Moskva, 15. nov. (Izv.) Na kongresu komunistične internacionale je bil soglasno sprejet sklep, s katerim se odobrava dosedanje postopanje eksekutivnega odbora ter se mu priznava oblast najvišje instance komunističnega gibanja na celim svetu.

K volunski aferi v Brnu.

Praga, 15. nov. (Izv.) Kakor poroča češkoslovaški dopisni urad, je vojaška oblast na podlagi natančne preiskave v Brnu dognala, da je v volunski aferi poročnik Novakoveškega zapletenih več vojaških oseb, ki so pošiljale v inozemstvo razna vojaška povelja. Zato so bili aretirani zopet štirje osumljenici.

BORZA.

Curih, 16. novembra. (Izvirno.) Sklepni kurzi. Pariz 36.35, Zagreb 2.23, London 24.31, Berlin 0.0725, Praga 17.35, Italija 24.95, Newyork 54.75, Dunaj 0.0072, žig. krona 0.0073, Budimpešta 0.215, Varšava 0.035, Sofija 3.85, Bukarešta 3.50.

Wendel dokazuje, kako je prišlo do tega, da Srbi gledajo drugače na državo kot Hrvati. Na podlagi zgodovinskih dejstev ugotavlja, da se je v hrvatski duši nujno razvilo drugačno pojmovanje državnega življenja kakor v srbski, ki ni gradila narodne svobode na preperelih dokumentih, marveč na junaškem boju, vzbujenem od močne nacionalne ideje. Če celo sedaj po ustanovitvi jugosloveske države in v 20. stoletju strašijo po Jugoslaviji te srednjeveške sence, tedaj je temu kriva gospodarska zaostalost slovanskega juga, kjer ni močnega meščanstva, ki bi nosilo zastavo narodnega jedinstva s tisto odločnostjo kot jo je nosilo na prim. v Italiji. Kljub vsej ekonomski mizeriji poveljnega časa pa so v Jugoslaviji vedno pogostejša znamenja gospodarskega razvoja, kakor jih kaže napredujoča trgovina in industrijska podjetnost. Ne glede na centralizem ali federalizem bo ta razvoj vedno močnejši ter bo zlasti iz popolnitev prometne mreže, ki bo tesneje zvezala doslej tuje pokrajine, pomagala utrievati jugoslovensko nacionalno zavest. Ta zavest bo stala nad srbsko, hrvatsko in slovensko plemensko zavestjo kot stoji nemška nacionalna zavest nad pruskim, bavarskim in saškim partikularizmom.

H. Wendel končuje z besedami pokojnega dr. Janeza Kreka: »Slovenec je moje krstno ime, Jugoslovan moj priimek.«

Politične vesti.

* **Preorientacija samostojne kmečke stranke?** Torkova »Slobodna Tribuna« je prinesla iz Beograda senzacionalno vest, da se namerava slovenska samostojna kmečka stranka združiti s Sušteršičem in njegovimi pristajši, vsi ti skupaj pa se zopet združijo z radikali. V ta namen je baše dopotoval v Beograd te dni Sušteršičev odposlanec dr. Pegan, ki je konferiral s poslanci samostojne kmetijske stranke ter s slovenskim radikalom dr. Leopoldom Leonardom. Vest je vsekakor zanimiva, vprašanje pa je, v koliko odgovarja resnici. Kolikor nam je znano, se dr. Sušteršič res trudi doseči sporazum za sodelovanje tako s slovenskimi radikali kakor tudi s samostojnimi kmeti. Ali se tudi ti strinjajo s to njegovo željo, je drugo vprašanje. Značilno pa je, da je tudi že »Slovenec« namigaval o dr. Sušteršiču kot bodočem šefu Samostojne kmetijske stranke.

* **Zvezna pogodba med Jugoslavijo in Češkoslovaško** je bila te dni predložena v registraturo Zvezi narodov v Ženevi.

* **Razmejitve z Albanijo.** Člani mednarodne komisije, ki je vršila razmejitve med našo državo in Albanijo, so prispeli te dni v Skopje, ker so dokončali svoje delo na sektorju Škadarsko jezero—Gjuravica. S tem je komisija zaključila celokupno razmejitev med Jugoslavijo in Albanijo. Iz Skoplja odpotuje komisija v Korčo, kjer bo izvedla razmejitve med Albanijo in Grčijo. Na sektorju Škadarsko jezero—Gjuravica se 16. t. m. po nalogu komisije odpravi dosedanja neutralna cona; ostane le še obojestransko vzdolž meje 500 m široki pas in to toliko časa, dokler se ne postavijo mejniki. Odstranitev neutralne cone je za nas kakor tudi za Albanijo velikega pomena, ker se s tem da možnost našim in albaniskim vojaškim oblastem, da očistijo to doslej neutralizirano ozemlje razbojnikov, ki so se doslej potepali po njem. Na ta način bo mogoče napraviti konec tudi pustolovščinam odmetnikov Bajrama Cura in Hasan-bega Prištinka.

*** Težak položaj Italijanov v Tripolisu.** Kakor poročajo zadnje vesti, postaja ustaja Arabcev proti Italijanom v Tripolisu vedno bolj resna. Italijani se drže le še v obmejnih mestih, kjer jih ščitijo topovi vojne mornarice. Notranost dežele je popolnoma v rokah ustaških Arabcev. Italijanska oficijelna poročila skušajo sicer prikazati položaj v lepši luči, toda odpošiljanja novih vojnih ladij v Afriko priča, da so v resnih skrbih.

*** Francija še vedno za stroge mere proti Nemčiji.** »Petit Parisien« izve, da bo Francija na bruseljski konferenci zahtevala, naj se nemški dolg odnari v višini, ki odgovarja plačilni moči države in naj se uporabijo finančne in teritorialne meje, ki bodo v Nemčiji vzbujele respekt pred dolžnostmi, ki vežejo Nemčijo v smislu mirovne pogodbe.

*** Angleški premier o položaju.** Bonar Law je govoril na velikem volilnem zborovanju v Glasgowu in je delal med drugim, da nam je najbolj treba sigurnosti in zaupanja. Edino sredstvo proti brezposelnosti v Angliji je izboljšanje trgovine. Po njegovem mnenju obstoja mnogo upanja, da se bo položaj kmalu izboljšal. Odločilnega pomena bo za prihodnje leto, če si bodo konzervativci pridobili večino. — O reparacijskem vprašanju je izjavil, da je za to, da Nemčija primerno svoji moči poravnava škodo, ki jo je storila. Anglija bo storila vse, kar bo smatrala za pravično in potrebno, da bo enkrat rešen ta težavni problem.

Dnevna kronika.

— Princ Gjorgje obiskal kralja. — Dne 14. t. m. se je princ Gjorgje odzval vabišu svojega brata kralja Aleksandra in ga je opoldne obiskal. Ostal je pri kralju in kraljici na obedu.

— Dinarski kurz v Carihu. Med zastopniki naše države in cariskimi finančniki in borznimi krogi je prišlo do sporazuma, po katerem bo cariška borza notirala v kratkem Zagreb v dinarjih in ne več v kronah.

— Dvojna smola. V nedeljo dopoldne so neznani fantalini vzeli nekemu Leopoldu Korenu v Brezju njegovo kolo, povrh pa ga še pošteno premlatili. Orožništvo je uvelodalo preiskavo.

— Vlom v Dolgošah. Pred nekaj dnevi so trije »prijatelji« iz Maribora odprli stanovanje Ivana Tkajčiča v Dolgošah in rmu odnesli približno 4000 kron denarja. Dolgoprstneže je orožništvo izsledilo ter izročilo sodišču.

— Ne prepuščajte dece same! V Lučah se je od Brataničove komaj leto stare deklice odstranila pestunja. Dete udari po svetilki, ki se prevrne in ubije, petrolej pa razlije po detetu in vname. Revče se je seveda opeklo in v mukah preteklo nedeljo izdahnilo.

— Naš prvi aeroplan brez motorja. Štefan Hosu, pilot novosadskega letalskega arsenala je izumil aparat za letanje brez motorja. Njegov aparat ima to prednost, da se lahko dvigne tudi iz ravnine v zrak, kjer vzdrži lahko 8 do 12 ur.

Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Konec.

Če prelistamo 17 letnikov »Časopisa«, bomo šele znali ceniti delo naših zgodovinarjev in narodopiscev na polju raziskovanja dokaj temne preteklosti naše ožje domovine. Ni ga menda mesta in trga na bivšem Stajerskem, o katerem zgodovini bi se ne razpravljalo v tem znanstvenem časopisu. Na tem mestu bi bilo preobširno navesti vsaj najvažnejše razprave. Prof. dr. Kovačič in pokojni dr. Stegenšek sta raziskovala zgodovino posameznih župnij, gradov, cerkev in spomenikov. Dr. Hečič je objavljial odlične razprave iz ilirskega gibanja in iz časov naše romantike, drugi so obdelovali razne listine, ki so važne za razvoj našega jezika ali ki predstavljajo zanimive dogodke v preteklosti naših krajev. Naj še omenimo, da je zgodovinsko društvo izdalo slavnostno številko ob stoletnici nizi Stanka Vraza (1910). Tu je objavljena temeljita dr. Prijateljčeva študija »Vrazovo popotovanje po Slovenskem« ter Kidričevl, Murkovi in Beraničevi prispevki o Stanku Vrazu, S 13. letni-

— V št. IIju v Slov. gaz. nastopi Dramski odsek Jugoslovenske Matice iz Maribora dne 19. t. m. ob treh pop. v Slovenskem domu s prireditvijo sledečega sporeda: nagovor, deklamacije iz »Primorskih pesmi« in sicer »Pesem iredentistov« in »Vizije«, uprizoritev žalostne »Ivanec«, deklamacija »Pesem koroških Slovencev« in uprizoritev bunke »Kakršen gospod tak ga«. — Med posameznimi točkami svira godbeni odsek. Ker je čisti dobiček namenjen Jugoslav. Matici in radi zanimivega sporeda je pričakovati kar na številnejše udeležbe poleg domačinov tudi od strani Mariborčanov.

— Glavno zastopstvo L'Union. Francoska zavarovalna družba L'Union v Parizu je bila ustanovljena leta 1828. Akejska glavica v požarnem oddelku je danes 20 mil. rezerv pa 62 milijonov francoskih frankov; v življenjskem akejske glavice 100 milijonov, rezerv 272 milijonov francoskih frankov. Družba ustanavlja svoje glavne okrajne zastope v novih krajih: 1. Maribor, 2. Celje, 3. Ptuj, 4. Ljutomer, 5. Slov. Gradec, 6. Murska Sobota. Opozorjamo gg. trgovce, agencije, banke, posojilnice in hranilnice na to priliko, da pošljejo svoje ponudbe za vodstvo in akviziranje zavarovalnih poslov. Jako lep in dober zaslužek, visoke provizije. Oferte na podružnico »L'Union«, fran. zav. družba, Zagreb, Preradovičeva ul. 40. 2232

— Krvolečni oče. Peter Lacković, bogat kmet v Sremski Mitrovici, je bil zelo udan pijači in ni ga skoraj bilo dneva, da bi se ne bil nasrkal božje kapljice. V takem stanju je bil zelo razborit, kar je posebno občutila njegova rodbina. Tudi pred par dnevi je v takem razpoloženju prirobantil domov. Začel se je prepirati, nazadnje pa je začel pretepati svojega 15letnega sina, ki je ležal holan ter ga tepel tako dolgo, da je zdihiel. Posurovelega očeta je orožništvo izročilo sodišču.

— Nemir v Judenburgu. V Judenburgu na Gornjem Stajerskem je prišlo do delavskih nemirov. Aretiranih je bilo več delavcev, kar pa je kritično razpoloženje le še poslabšalo. Pobunjeno delavstvo je oboroženo. Avstrijske oblasti so odposlale proti delavcem orožniške čete, katere podpira Heimwehr. Kaj je vzrok gibanju, listi ne poročajo, sodi pa se, da ima vsa zadeva politično, komunistično ozadje.

— Češkoslovaška bo kovala zlat denar. Na predlog finančnega ministra dr. Rašina bo češkoslovaška vlada v kratkem predložila parlamentu zakon o kovanju zlatega denarja. S kovanjem zlatega denarja hoče dr. Rašin doseči trajno utrditev češkoslovaške valute.

— Italija odda telefonske urade v najem. Ker izkazuje italijanski telefonski uradi in centralne deficit, je Mussolinijeva vlada sklenila, da odda celokupno telefonsko službo cele države z vsemi uradi in centralami v najem privatnim podjetjem.

— Skesani francoski pisatelj. Francoski romanopisec Leon Daudet je te dni poslal pariškemu kardinalu Du-

kom je prevzel urejevanje »Časopisa« njegov najmarljivejši sotrudenik g. dr. Fr. Kovačič. »Zgodovinsko društvo« je nadalje izdalo Fr. Kovačičevo krajevidno in zgodovinsko razpravo »Trg Središče«, ki je tako obsežna in temeljita, da je nima enake noben slovenski trg. Ravnokar izdaja »Streklijevo« »Historično slovnico slov. jezika«. — Društvo si je zbralo tudi lepo knjižnico, katere je sedaj združena s »Študijsko knjižnico« imelo pa je tudi čeden muzej, ki je bil odprt dne 6. junija 1909 in je sedaj združen z mariborskim muzejem. Važno je tudi, da je »Zgodovinsko društvo« izvršilo več izkopin, iščoč ostankov prazgodovinske in rimske dobe na našem ozemlju, tako n. pr. v Središču, na Hajdinu in drugod. Posebno pozornost je posvetilo ostankom rimske dobe, na katerih je naša okolica dokaj bogata.

Ta povzeten pregled naj nepoučenega čitatelja poduči o resnem znanstvenem delu, ki ga je izvršilo »Zgodovinsko društvo« v Mariboru za našo domačo zgodovino. Njegovo delo seveda še ni končano; domače zgodovinarje čaka obilo dela. Koliko važnih izkopin bi se še dalo izvesti celo v okolici Maribora, da ne omenjamo drugih, zgodovinsko

boisu pismo, v katerem mu sporoča, da je naročil svojemu založniku, naj umakne iz javnosti njegov roman »L'Entremetteuse« (Zvodnica), ker ne mara pohujšati nedolžnih src. Važnejše kakor ta moralna gesta pa je dejstvo, da je Leon Daudet poslanec radikalistične stranke in ravnatelj »Action Française«, kjer imajo odločilno besedo cerkveni krogi, med katerimi je njegov roman vzbudil očitno nevoljo.

— Zamorec s 40 ženami. V državi Ohio (Zedinjene države) je bil aretiran zamorec Jones, ki je priznal na policiji, da se je zakonito poročil s svojo 40. ženo in da se nobena njegovih žena neče ločiti od njega. Kakor je videti, imajo zamorci zelo dobre živice, da prenašajo kar 40 žena, dočim je »kulturnemu« možu še ena preveč...

— Zaroke v vladarski hiši. Kakor poroča »Daily News« iz Bruslja, se bo v kratkem vršila zaroka belgijskega prestolonaslednika princa Leopolda s špansko infantinjo Beatrice, najstarejšo hčerko španskega kralja Alfonza. Prestolonaslednik je star sedaj 21 let, infantinja pa 18. Druga zaroka, najbrže istočasno, se bo vršila med belgijsko princeso Marijo Jožefo in italijanskim prestolonaslednikom.

— Diplomatski spor. Šef poljske države Pilsudski je odklonil sprejem akreditivnega pisma zastopnika sovjetske Rusije Obolenskega, ker je ta hotel biti priznan kot redni poslanik. Poljska vlada je odpoklicala svojega zastopnika iz Moskve.

— Fašistovske delavne strokovne organizacije. Štejejo že nad en milijon članov. Dne 10. novembra se je pričel kongres organizacij. Poročevalec Rossini je razlagal statut, ki izključuje razredno borbo in postavlja mesto, nje princip o prvenstvu najposobnejših.

— Zastupljen predsednik londonske policije. Predsed. londonske policije je postal žrtev atentata s pomočjo zastupljenja. Dobil je zavoj finih bombonov. Ko jih je nekoliko pojedel, je padel v nezavest. Upajo, da ga rešijo. V bombonih je bil arzenik in strihinin.

— Zopetna vohunska afera v Češkoslovaški. Kakor poročajo praški listi, so bili v Tešinu aretirani trije višji uradniki železnice Kočice—Oderberg. Vsi trije so Madžari. Baje jim je dokazano vohunstvo v prilog tuji državi.

— Velika potresna katastrofa je obiskala v soboto južno Ameriko. Več mest, med njimi Buenos Aires, Santiago, Chile itd. ter mnogo vasi je težko poškodovanih. Potresu so sledile velike poplave. Oškodovanih je tudi mnogo jugoslovenskih naseljenikov.

— Nenavadna vojna. Ameriške Združene države so že nekaj dni zapletene v nenavadno vojno, ki je pač prva svoje vrste v dosedanjih človeški zgodovini. Kakor znano velja za vse ozemlje Združenih držav najstrožja prepoved vsakršne koli vrste alkohola. Alkohola se v Združenih državah ne sme niti pridelovati ali izdelovati, niti prodajati ali piti; strogo je seveda prepovedan tudi uvoz. Toda vse odredbe,

še pomembnejših krajev. Treba bo nadalje zbirati gradivo za zgodovino našega osvobođenja, proučavati naše obmejne razmere, topografijo naših krajev itd. Za vsako ceno je treba ne le ohraniti, marveč tudi tehnično dvigniti in razširiti »Časopis«. Za to je potrebno sodelovanje javnosti; treba je, da se podesetori število članov. Spominimo se tudi, da je v današnjih razmerah znanstveno delo na polju domače zgodovine otežkočeno in združeno z visokimi stroški. Arhivi — za naše kraje so še vedno v Gradcu in na Dunaju, nimamo tudi dobre knjižnice, kjer bi bila na razpolaganje vsa zgodovinska literatura. Zato bi bilo dobro, če bi moglo »Zgodovinsko društvo« dati podpre domačim znanstvenikom, ki se morajo peljati v inozemstvo, če se hočejo poslužiti zgodovinskih virov.

Mislmo, da smo s tem kratkim pregledom dokazali potrebo in aktualnost »Zgodovinskega društva« v Mariboru. Upamo, da bo naša javnost vendar le začela ceniti to znanstveno institucijo ob naši meji in ji bo posvetila potrebno pozornost ter dala vso pomoč za nadaljnje delovanje.

b.

grožnje in kazni ne morejo odvratiti Američanov, da ne bi skušali vtihtapljati alkoholičnih pijač, katere pridejo najbolj prav ravno v praznikih, posebno božičnih. In res se je vtihtapljanje alkoholičnih pijač, posebno viskija sedaj pred bližajočim se Božičem silno pomnožilo. Kakor poročajo listi, so ameriške oblasti zasledile na morju v predelu New Jersey, ki se nahaja že izven državnega območja krog 100 ladij, obloženih z whiskyjem. Katerega prodajajo tihotapeem, ki ga potem v čolnih po noči in na skrivnih mestih vtihtapljajo na celino. Državne oblasti so proti tem ladjam poslele na obalo cele oddelke obmejnih čet, ki naj bi odbile napade mogočnega in nepremagljivega vojskovodje »Whiskija«, ki blokira s svojimi 100 ladjami mogočno velasilo. Boj pa je težak in ima prav malo uspeha. Kakor izvemo iz vojnega poročila »nekega« poveljnika ene izmed omenjenih ladij, se vtihtapljanje whiskyja kljub vsej pažljivosti obmejnih organov vendar uspešno nadaljuje.

— Italijanski komunisti na Dunaju. Kakor poroča »Grazer Tagespost« je po fašistovskem prevratu v Italiji pribražalo na Dunaj več italijanskih komunističnih družin, ki pa vsled stanovanjske krize, ki tlači tudi avstrijsko prestolnico, niso mogle najti stanovanj, so se obrnile na svoje dunajske sornišljenike komuniste, ki pa seveda tudi niso mogli mnogo pomagati. Končno so našli nekaj prostora v vojašnici na Mariabiferstrasse, kjer so jih nastanili nekaj sto, drugi pa se še vedno potepajo okrog. Kakor izgleda bo postal Dunaj pribražališče vseh komunistov. Tam so se doslej nahajali že madžarski in jugoslovenski. Srečni Dunajčani.

— Prodaja lipovega lesa. Dne 6. decembra 1922 ob 10. uri se proda v državni protezni delavnici v Ljubljani. Aškerčeva ulica 3, nasproti tehnične srednje šole 51 kub. metrov suhega lipovega lesa (žagana bruna in deske), uporabljivega za rezbarje in mizarje. Varsčina za udeležence dražbe znaša 50 dinarjev. Interesent si lahko ogledajo les v protezni delavnici vsak delavnik od 9. do 12. ure in dobe potrebna pojasnila pri upraviteljstvu delavnice.

— Zvišanje železniških tarif na Ogrskem. Z 20. novembrom se na ogrskih državnih železnica zvišajo tarife v osebnem prometu za 100, v tovornem za 30 do 200 odstotkov.

— Bolševiki v Batumi. Zaplenili tržaški parnik. Glasom »Čiča« Chicago Tribune« iz Carigrada so bolševiki v Batumi zaplenili potniški parnik »Graz«, last Lloydja Triestino. Govorijo se, da je to odgovor na napade fašistov na italijanske komuniste.

— Japonec nemški mecen. Japonci veleindustrialec Hoshi, ki je že pred leti podaril 100.000 yenov nemškemu kemičnemu institutu, se je sedaj ponovno obvezal, da bo tri leta zapored podpiral ta institut in sicer z mesečnimi prispevki po 2000 yenov. Ta svota znaša skupno 60 nemških markah krog 300 milijonov. Poleg tega je daroval še za splošne namene nemške znanosti 40 milijonov mark.

Kultura in umetnost

x Prerod. Glasnik za нравno povzdigo naroda prinaša v 9.—10. številki sledečo vsebino: Kraljeva izjava o Slovencih in vlada. Alkohol in novi kazenski zakon. Univ. prof. dr. M. Dolenc. — Gnezda nacilov. P. Marijo. — Odprite oči! Marica Kofil Holeček. — Nezakonske matere in njihova deca. Marica Bartolova. — Nove gostilne in žganiarne. Krepka beseda Kdo je grešnik? Čuje, županstva! Strug. — Veliki semenj — velika pijača. — Surovosti izletnikov in letoviščarjev. Deklaracija. Zakonski načrt. Fedor Mikič. Luč in ključ. Justin. — Kako tretji surovost. Drobiz.

x Nova Evropa. Prejeli smo 8. številko IV. knjige te revije, ki prinaša sledečo vsebino: Naše ruske izbeglice (K. i. M.). Ruska emigracija (A. Mar. Klenov). Cigani (G. Krabotkin). Folklorni pregled: Treća skupština Lige naroda (R. Mitković). Ekonomski pregled: Stabilizacija dinara (J. Belin). Industrija Slovenaške (dr. Vindšar). Mesto književnog pregleda: Na Visokoj Porti (Gj. Čurčin).

Mestna hranilnica v Mariboru.

Vsled neprestanih napadov od strani »Straže« na Mestno hranilnico v Mariboru pojavlja se vedno večja zbežanost in nezaupnost med vlagatelji. Opazja se tudi, da delujejo neki elementi skrivoma na to, da se ugled hranilnice zmanjša in da se na prefrigan in zloben način sugerira občinstvu bojazn za prihranke, ki jih ima naložene v hranilnici.

O tem priča posebno zadnji napad v »Straži« z dne 6. t. m., kjer se z vso preciznostjo trdi, da ima dr. Irgolič pri Mestni hranilnici dolga nad 4 milijone, ki so v nevarnosti, da bodo za hranilnico zgubljeni, dočim je resnica, da g. dr. Irgolič ni dolgoval hranilnici niti polovico toliko in je to posojilo bilo vknjiženo na prvem mestu na njegova posestva ter je torej bilo povsem izključeno, da bi bila pri tem posojilu preti tudi le najmanjša nevarnost zruge. Danes je tudi ta dolg poravnat ter nima hranilnica niti pare tirjati od dr. Irgoliča. Kar se pa tiče morebitnih zasebnih dolgov dr. Irgoliča, je to njegova zasebna zadeva, kar vendar lahko vsak otrok vidi, in ki ne brigajo hranilnice prav nič, kakor tudi ne morejo brigati Spodnještajerske ljudske posojilnice eventualni zasebni dolgovi njenih odbornikov.

Namen napadov »Straže« na Mestno hranilnico je prozoren. Napadati, blati, sumničati se hoče ta denarni zavod, ki je eminentne važnosti za celo Slovenijo, toliko časa, da se ga popolnoma diskreditira in to samo za to, ker ni v klerikalnih rokah in pa, da se z dvignjenimi vlogami okoristijo klerikalni denarni zavodi in banke.

V pomirjenosti vsej javnosti, ki se je dala zbežati po noticah »Straže«, pa bodi povedano, da stoji Mestna hranilnica v Mariboru na trdnih nogah, da se najlepše razvija, da so se vojna posojila tekom treh let zmanjšala za 6 milijonov in da je denar pri tej hranilnici bolj varno naložen, kakor pri vsakem drugem denarnem zavodu v Mariboru. Ovir v še lepšem napredovanju hranilnice so pa samo neprestani hudobno zaviti napadi »Straže«, njeno hujškanje, beganje občinstva in razširjanje zlobno potvrdjenih podatkov, dobljenih direktno iz knjig, ki so na razpolago preglednemu odboru hranilnice, ki ga magistrat vsak čas lahko pošlje, da pregleda poslovanje, kar se je tudi zgodilo dne 4. t. m.

Hranilnica bi že davno nastopila sodnijskim potom napram tem hudobnim obrekovalcem okoli »Straže«, kar pa ne more, ker štiti odgovornega urednika »Straže« poslaniška imuniteta. Odtod tako sigurne nastop v natolcevanju in obrekovanju.

Hranilnica stoji pod državnim nadzorom in je nadzorna oblast poverila posle vladnega komisarija pred dvema leti gospodu okrajnemu glavarju dr. Lajšiču v Mariboru. Kot tak bi gotovo posegel vmes, če bi bile vloge posameznih strank le količkaj v nevarnosti, za kar pa ni bilo in tudi ni najmanjšega povišja.

Lansko leto v novembru in decembru je pustil mestni magistrat mariborski, izzvan po napadih »Straže«, hranilnico revidirati po strokovno izvešanem revizorju, kateri je izvršil revizijo z vso strogostjo, toda oblikovno, in konstatiral v revizijskem poročilu z dne 20. decembra 1922, da upravnih odbor in ravnateljstvo hranilnice vestno izvršujeta svoje dolžnosti, da je knjigovodstvo v najlepšem redu, da uradništvo svoje službene dolžnosti redno izvršuje itd.

Zaleti bi bilo, da pošlje sedaj tudi nadzorna oblast svojega revizorja v svrhu ugotovitve, ali so napadi na hranilnico opravičeni. Ako ne, mora v zaščito tega največjega pupilarno varnega denarnega zavoda na bivšem Stajerskem storiti vse korake, da se zaupanje ljudstva zopet pridobi in utrdi. Le s tem bo vlada storila svojo dolžnost. Mestni hranilnici pa priporočila uveljaviti, ki ji po vsej pravici gre. Upamo, da bo to nadzorna oblast storila iz lastne inicijative, ker si vendar ne bo puščala dopasti, da to časopisje (»Straža«, »Slov. Gospodar«, »Napredek« itd.) za hrptom vladnih funkcionarjev napada

in z lažljivimi članki obrekuje zavod, za katerega ima vlada svojem zakonitem komisariju isto odgovornost, kakor odborniki hranilnice sami. Apeliramo na vlado, da tej naši želji ozir. zahtevi ugodi v pomirjenje vlagateljev.

Mariborske vesti.

Maribor 16. novembra 1922.

m Smrtna kosa. V sredo, dne 15. novembra je umrla v Vošnjakovi ulici 19 gospa Emilija Pavlič, vdova po pokojnem poštnem nadkontrolorju Francetu Pavliču, ki je bil eden izmed soustanoviteljev Mariborske »Posojilnice«. Blag ji spomin!

m 300% občinsko doklado na vino je dovolila pokrajinska uprava za Slovenijo mariborski mestni občini. Dosedaj je pobirala mestna občina 200% občinsko doklado na državno trošarino na vino, od 11. novembra dalje pa se je torej zvišala doklada na 300%, kar znaša pri litru 1.20 K več.

m Stori tudi ti tako! Prejeli smo: Slučajno sem stopil v delikatesno trgovino Schw. v Gosposki ulici. Bil sem tam približno pred enim letom in danes, Lansko leto so mi na slovensko zahtevo prijazno postregli, letos pa je bil sam trgovec skorajda užaljen, ko sem ga nagovoril slovensko. Seveda mi je odgovarjal nemško. Sklenil sem, da ne grem nikdar več v to trgovino. Znanci mi pravijo, da se to dogaja v mnogih nemških trgovinah. Iz tega lahko sklepamo, da so slovenski klijenti nemškim trgovcem nadležni. Nimamo nič proti temu, če se ti ljudje organizirajo v nemških društvih in postavijo na vrata svojih trgovin napis: »Samo za Nemce«. Če tega ne store, bomo morali najti sredstva, da jih k temu prisilimo. Bomo videli, kdo bo močnejši!

m Lisinskega koncert začne ob pol osni uri in se takrat vrata zapro. Presimo torej točnosti. Zbor obstoji iz 35 pevk in 40 pevcev. Lisinski prispe v nedeljo popoldne ob 4.19 v Maribor na postajo, kjer se vrši svečani pozdrav. Presimo občinstvo, da se sprejema udeleži. Ta sestanek z najuglednejšim hrvaškim pevskim društvom, v katerem v najlepši slogi delujejo Srbi, Hrvati in Slovenci, smatramo tudi iz političnega vidika kot simboličen pomen našega zblizanja, ki mora roditi najboljše sadove. Koncert konča ob 22. uri in se ves zbor poda v »Grajsko klet«, kjer bo primerno poročeno.

m Trgovski sestanek v Mariboru. Kakor smo že omenili, so v torek zvečer imeli slovenski trgovci zopet sestanek, na katerem jim je podal tajnik trgovske in obrtne zbornice g. Mahorič v poljudnem in preglednem strokovnem predavanju celotne slike vsega gospodarstva stanja v državi, specijelno pa v Sloveniji. Predavatelj je zopet pokazal svoje znano precizno, kritično, a ob enem dobrohotno poznanje vseh gospodarskih vprašanj. V velikih obrisih je očrtal stanje svetovnega gospodarstva, naše izvozne in uvozne trgovine v zadnjem času, položaj industrije ter katastrofalno stanje našega prometa, ki je deloma posledica povišanih razmer, deloma pa tudi pasivnost železniškega osobja južno od Zagreba. Tudi stanje in poslovanje denarnih zavodov je predavatelj stvarno obravnaval ter predložil našo gospodarsko zakonodajo, prehranjevalno politiko vlade in proračunske postavke trgovskega in prometnega ministra. Z zadovoljstvom je govoril konstatiral naravnost ljute konkurence mariborskih trgovcev, kako bi svoje blago potem znižanja cen spravili v denar. Za svoja izborna izvajanja je žel zasluženo pohvalo.

m Stroge mere zoper import tujega delavstva. Po § 103 zakona o zaščiti delavstva (Ur. list št. 74 iz leta 1922) se smejo tuje delavne osebe uvažati v našo državo le, ako si podjetniki dobe potom borze dela dovoljenje od ministra za soc. politiko. Policijski komisariat bo najstrožje nastopal proti vsem, ki nvažajo delavstvo brez takih dovoljenj, in bo vse ovadil inšpekciji dela, ki bo postopalo z vso strogostjo. Kazni so zelo visoke. Izvršila se bo s tega stališča tudi perlustracija v vseh podjetjih. Začela se je namreč z nemške strani izvrševati praksa, da se na škodo

domačega delavstva importira tuje, zlasti natakraje itd. Namen je prozoren: umetno se hoče pomnoževati števílo nemškega prebivalstva. Zato le pozdravljamo odločno akcijo oblasti.

m Preureditev in razširjenje zaščitnih naprav dece in mladine v Mariboru. Državna dečja stanica v Strossmajerjevi ulici se vsled odredbe oddelka socialne politike pokrajinske uprave preuredi v Državni dečji dom, v kateri se bo sprejemalo v popolno oskrbo do 50 otrok, duševno in telesno normalno razvitih v starosti od 6 do 16 let. Sprejemala se bo v sili zapuščena, repatriirana ali v vzgoji ogrožena deca dotlej, da se drugod primerno oskrbi. V zavodu skrbi za nadzorstvo poleg vodje ena učiteljica, ena otrovničarica, prefekt in prefektinja. Z dečjim domom je spojena oskrbovalnica za dojenčke in posvetovalnica za matere ter zdravniška ambulanca. — Temu oddelku je dodeljena ena oskrbnica sestra. Dnevna zavetišča, ki so bila do letos spojena z dečjo stanicco, so se ločila in postala samostojna naprava. Mestni magistrat je dovolil v to svrhu prostore v šoli v Cankarjevi ulici. V dnevnih zavetiščih se oskrbuje dnevno do 90 otrok iz najubožnejših slojev mestnega prebivalstva in sicer dnevno od 9. do 18. ure s kosilom in južino. V dnevnih zavetiščih so zaposleni poleg voditeljice ena učiteljica in dve otrovničarici. Glavna skrb za vzdrževanje dečjega doma nosi država s tem, da je nastavila vse osobje in zavod redno subvencionira v okvirju proračuna. Ostalo se krije iz prispevkov mestne občine mariborske, ki je dala predvsem na razpolago primerno poslopje, s prispevki zakonitih rednikov in če teh ni, pristojnih občin, in končno z zbirkami in volili. Dnevna zavetišča subvencionira država, ostalo se bo pa kriilo s prispevki gojencev, z podporo občine, dobrodelnimi zbirkami in volili.

m Ustanovni občni zbor Mariborske gradbene akcije se vrši 18. novembra ob 18. uri v kazinski dvorani. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Čitanje pravil. 3. Poročilo o dozdajnem poslovanju in uspehih. 4. Predlogi pripr. odbora. 5. Nasveti občenega zbora. 6. Volitve odbora, nadzorstva in razsodišča. 7. Določitev in event. volitev odsekov. 8. Slučajnosti.

m Važen referat docenta dr. Matkota na ustanovnem občnem zboru Mariborske Gradbene akcije. Uvažujoč strašne posledice stanovanjske bede, ki se kažejo zlasti na širjenju tuberkuloze, se je g. docent dr. Matko na prošnjo vodstva Mar-Stana odločil, da bo svoj tozadevni za posebno priliko namenjeni referat na kratko le v grozilih številkah kot žrtev živih grobov kot 5. točka dnevnega reda poročal: Humana naloga Mar-Stana, mestnega magistrata in ministrstva za socialno oskrbo za pobijanje tuberkuloze s specijelnim ozirom na razširjanje tuberkuloze na posameznih hišah v Mariboru in okolici. Kolikor imamo do danes vpogled v ta referat, bo ta statistika tako strašna, da more zanimati vsakogar, ako se tudi sicer ne zanima za Gradbeno akcijo.

m Prvi ustanovni član Mariborske Gradbene akcije. Od podjetij, ki so dobila od Mar-Stana vprašalne pole, katerih odgovori služijo kot statistična podlaga za nadaljno poslovanje gradbene akcije, je prva odgovorila Splošna stavbena družba. Poleg podatkov, iz katerih je razvidno, da e družba prvi del stanovanjskega vprašanja za svoje že rešila, ostali del pa ima že v načrtih, se je Stavbena družba ob enem prijavila tudi kot ustanovni član s 1000 dinarjev z izjavo, da je pripravljen še nadalje se udeležiti na delovanju Gradbene akcije. Splošna stavbena družba je torej prva zavzela časno mesto prvega ustanovnega člana MGA.

m Drugi ustanovni član MGA. Vzglej vlečejo! To se je pokazalo tudi pri zanimanju za pristop Mariborski gradbeni akciji. Splošni stavbeni družbi je kmalu sledila tudi družba Jugoslovenski Lloyd z nakazilom 1000 dinarjev kot ustanovni član MGA. Tudi Jugoslovenski Lloyd je podal na predloženo mu vprašalno polo zanimive statistične podatke glede preskrbe stanovanj svojega osobja. Radovedni smo, kdo bo kot tretji sledil prvim v zvezi m

m Podporno društvo za revne učence državne realke v Mariboru vabi svoje člane k rednemu občnemu zboru za 1922, ki se vrši v petek 24. novembra popoldne ob 17. uri (5.) v posvetovalnici državne realke v I. nadstropju. Spored: Poročilo odbora in preglednikov za 1921-22; volitev odbora za 1922-23 in slučajnosti. G. Vilko Weigl je izročil društvu znesek dinarjev 136.50, ki je bil nabran pri neki licitaciji smodk, zakar se mu odbor najiskreneje zahvaljuje.

m Zborovanje trgovskih in špedicijskih nameščencev. V petek 17. nov. ob pol 8. uri zvečer se vrši v restavraciji Halbwidl zborovanje za vse trgovske in špedicijske nameščence. Dnevni red: 1. Zakon o zaščiti delavcev. 2. Poročilo o izvršenem občnem zboru osrednjega društva v Celju dne 13. novembra. 3. Slučajnosti.

m Lepa gosta. Včeraj zvečer sta popivala F. H., čevljarski pomočnik in K. A. tapetar v gostilni Skorec na Vodnikovem trgu ter potem krog 23. ure lepo odšla. Takoj po njunem odhodu pa je gostilničarka opazila, da sta izginila z njima tudi dva namizna prta, vredna 600 K. Poklicala je stražnika, ki ju je res našel v Vrbanovi ulici in pod suknjo tudi oba ukradena prta ter ju odpeljal lepo na toplo.

m Posledice otroškega prepira. Včeraj po šoli so se v Gregorčičevi ulici sprli Vilko A., Franc D., Rudolf R. in Ivan Z., vsi štirje učenci tretjega razreda neke tukajšnje deške ljudske šole ter se pričeli obmetavati tudi s kamenjem. V hoju je priletel kamen s paglavškega bojišča, tudi v izločbeno okno trgovine Zentner ter zdrobil 1500 kron vredno šipo. G. Zentnerja je po vlonu v nedeljo doletela sedaj torej že druga nesreča.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek, 16. novembra: Dnevi našega življenja. A.

Petek, 17. novembra: Hoffmannove pripovedke. C.

Sobota, 18. novembra: Namišljeni bolnik. B.

Nedelja, 19. novembra: Prodana nevesta. Izv.

—o—
Hoffmannove pripovedke. V petek, dne 17. novembra gostuje v vlogi »Hoffmanna« g. Geitler, ki je zadnje čase gostoval po vseh večjih čeških odrih.

Celjske vesti.

Celjsko »Ljudsko vseučilišče«. V »Novi dobi« je med. Mikič priobčil zanimivo statistiko o delovanju društva v poslovnem letu 1921-22. Iz najrazličnejših strok se je vršilo 47 predavanj. Predavatelji so bili po poklicu: 9 učiteljev, 8 zdravnikov, 2 urednika, 1 odvetnik, 1 zadrudni in 1 davčni uradnik. Vsa predavanja je obiskalo okoli 8000 slušateljev, to je na predavanje okoli 170 slušateljev. Vrh tega se je vršil še v okviru Ljudskega vseučilišča »Zdravstveni teden« ter izdalo par zanimivejših predavanj v poljudnih brošurah.

Kolo jugoslovanskih sester v Celju priredi v soboto, dne 2. dec. v celjskem Nar. domu družaben večer, kojega čisti dobiček je namenjen za Miklavževo obdaritev revnih otrok. Druga društva naj to upoštevajo.

Objave.

§ I. Mariborski Bioskop igra v četrtek, petek, soboto in nedeljo Lye Mare največji film »Kraljica mode«, prekrasen igrokaz v 6. zanimivih činih. »Kraljica mode« je najboljši film z Lye Maro, kar jih je bilo dosedaj napravljeno, izborna režija, krasne slike izvenredno napeta kakor tudi komična vsebina in najnovejša moda, pripravljajo gledalcu mnogo vžitka. Film igra v najnižjih slojih v apaških velmesnih zakotnih krajih ter preide polahko v najnižjih slojih v apaških velmesnih. Glavna vloga Lye Mare garantira za prvovrstnost tega filma in za popoln uspeh.

Gospodarstvo.

g Hmelj. 23. brzojavno tržno poročilo. Nürnberg, 14. nov. Prodanih 300 bal — za 5000 mark ceneje.

g Produktna borza v Novem Sadu, 14. novembra. Pšenica bačka 368, srem-ska 370, ječmen bački 250, sremški 255, oves bački 25,30, sremški 258, kornuza bačka 308, fižol (novi) beli 238, pisani 325, moka (z vrečo) bačka št. 0 533, za kruho 513, krušna št. 6 463, otrobi pšenični 145, maet svinjska ab Bačka 27, zelje bačko v glavah 90, orehi bosanski 450, čobuša 320. Tendence stalna.

g Amerikanska mast se prodaja v Ljubljani na debelo že po 88 K kg.

g Cene v Zagrebu 14. novembra. V kronah po 100 kg postavno vojvodinska oz. bačka postaja: pšenica 1500—1520, kornuza rumena stara 1240—1260, nova 1000—1100, rž 1350, ječmen za pivovarne 1350, za krmljenje 1250—1300, oves 1080—1120, moka pšenična 0 21,50—22,50, »2« 20,50—21,50. Tendence čvrsta.

g Podaljšanje roka za žigosanje predvojnih posojil bivše Avstro-ogrske monarhije do 15. decembra 1922. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno, da je gospod finančni minister z odločbo D br. 25.565 z dne 6. novembra t. l. odredil: 1. Do 15. decembra 1922 se morejo v zmislu pravičnika D br. 4019 iz leta 1920 (Ur. list št. 97 od 23. avg. 1920.) še popisati in žigosati obveznice predvojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije, katerih lastniki doslej še niso bili dali žigosati. Popisale in žigosale se bodo tu-

di obveznice predvojnih posojil, ki so bile deponovane in so se nahajale v inozemstvu ter so bile vrnjene lastnikom in vnešene v našo državo, brez ozira na to ali so žigosane z inozemskim žigom ali ne. Vse obveznice, ki so bile vnešene v našo državo, pa doslej še niso žigosane z našim žigom, se morajo predložiti radi žigosanja. 2. Obveznice vojnih posojil se ne bodo ves popisovale in žigosale, zato naj se ne predlagajo več. 3. Gornji rok za žigosanje se po sporočilu reparacijske komisije ne bo več podaljšal. Lastniki nežigosanih obveznic predvojnih posojil, ki obveznic do gornjega roka ne dajo žigosati, bodo trpeli škodo, ker se take obveznice ne bodo upoštevale pri razdelitvi dolgov in jih naša država tudi ne bo mogla zamenjati. 4. Prošnje za naknadno žigosanje je z obveznicami vred predložiti generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu. 5. Prošnje je opremiti s kolkom po zakonu o taksah.

g Uvoz sladkorja iz Češkoslovaške je v zadnjem letu znatno padel. Glasom statistike sladkornega sindikata v Pragi je padel izvoz sladkorja v Jugoslavijo napram lanskim sladkorni kampanji za 9426 ton. Lani se je izvozilo v Jugoslavijo vsega 14.938 ton sladkorja, a letos samo 7602 toni. Vzrok leži v tem, da se je letos pri nas pridalo mnogo več sladkorja kakor lani, ko smo bili skoraj popolnoma navezani na uvoz.

g Gospodarske informacije v Argentini. Jugoslovanski generalni konzulat v Buenos Aires obvešča tukajšnjo trgovsko in obrtniško zbornico o naslednjem: Čim je bil odprt ta kon-

zulat, so mu začeli dohajati od naših državljanov dopisi s prošnjami za informacije, večji del trgovskega značaja. Ta pojav bi bil sam na sebi simpatičen, če bi se informacije zaprosale po pravilnem potu in na način, ki ne bi delal težko opraviljanju konzularnih poslov. A navedeni dopisi in prošnje se ne kolkujejo in se vrhutega pošiljajo konzulatu neposredno, kar ima za posledico, da konzulat pri najboljši volji prosilec ne more ustreči, kar je vezan na predpise zakona o trošarinah, taksah in pristojbinah. Poleg tega bi morale biti taksirane vloge, poslane neposredno konzulatu, s taksami v vrednosti zlatega dinarja. Upravičena je domneva, da se bodo v bodoče nonavljale reklamacije take vrste, na katere bo težko, morebiti celo nemogoče odgovarjati, četudi bi došlo po pravilnem potu. Konzulat je mnenja, da so za izdajanje obvestil občinstvu o trgovsko ekonomskih prilikah v peedinih državah bolj pozvane zbornice in ministristvo trgovine in industrije. Zato bo pošiljal konzulat od časa do časa izveštja o ekonomsko-trgovinskih razmerah in obvestila, kateri naši proizvođači bi se mogli uvažati v Argentino našim trgovskim in industrijskim ustanovam. V kratkem pošlje prav tako izveštje o uvoznih carinah, o pomorskih transportnih stroških in o proizvajanju Argentinijske v zadnjih dveh letih. V zmislu tega dopisa našega argentinskoga generalnega konzulata naj se torej obračajo v bodoče zainteresenti za gospodarske informacije, tiče se Argentinijske, na trgovsko in obrtno zbornico, ki se bo po potrebi obrnila naravnost na naš konzulat v Buenos Airesu.

Iz mariborskega šahovskega kluba. Na zadnjem sestanku klubskih članov, ki se je vršil v kavarni »Centrale« dne 13. novembra, se je sklenilo, da se priredi splošni turnir — A — v kavarni »Centrale«, ki se odpravi dne 20. novembra ob pol 8. uri zvečer. Igralo se bo vsak delaven dan od pol 8. ure do pol 11. ure zvečer. Vsak udeleženec vplača 5 din. in poleg tega položi še založbo v znesku 10 din., ki pa se mu po končanem turnirju vrne. Igraleci, ki v tem turnirju dosežejo polovico turnirja — B —. Vbiho se vsi šahisti, ki se želijo udeležiti turnirja A, da se prikladijo do vključno 19. novembra pri tajniku kluba. Odhor.

Mednarodni šahovski turnir na Dunaju. V nedeljo je ob navzočnosti zastopnikov vlade in dunajskega mesta avstrijski zvezni predsednik dr. Heinisch v palači veleposlana otvoril mednarodni šahovski turnir. V prvi rundi, ki je pričela na to je zmagal prvi svetovni ruski mojster Rubinstein nad Madžarom Takacsom; igra König (Dunaj) — Grünfeld (Dunaj), je ostala neodločena; dr. Tartakower je premagal Šmishcha (Berlin); partija Wolf—Spielmann je končala remis; partija Bukovič—Bogoljubov je ostala neodločena, enako tudi partija Maroczy—Knoes; največ pozornosti je vzbujala partija Aljechina—Reti, ostala pa je še neodločena; dr. Tarasch ni igral, ker njegov nasprotnik Teichmann ni prišel. O nadaljnjem poteku bomo še poročali.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(87)

Toda Allan je pretopoglav, je preglup, da bi doumel, kako to, da kdo zehlepi po oblasti — on, ki jo ima, ne da bi si kdaj zanj prizadeval, ne da bi se zavedal, ne da bi se mu je hotelo, ki mu je kar dana! Ta sestavljalec strojev ima v glavi samo roje misli in nikoli ne razmišlja o svetu in ne umeje ničesar. Da, in tudi če bi doumel, tudi če bi, bi S. Woolf butal v granitno steno, v zidovje meščanskega, omejenega smatranja poštenosti, ki je v malem upravičeno, v velikem pa bedasto, bi S. Woolf v to pojmovanje butal, a ne bi prodrl. Allan ga ne bi nič manj zaničeval in obsojal. Allan! Da, resnično taisti Allan, ki ima na vesti pet tisoč oseb, Allan, ki jemlje ljudstvu iz žepa milijarde, čeprav ne ve za gotovo, ali mu bo kdaj mogoče obljube izpolniti. Tudi Allanova ura še pride, S. Woolf mu jo napoveduje! In ta človek mu danes sodi in je uverjen, da ima k temu pravico! S. Woolfova glava je obupno snovala. Kako bi se izhomotal?! Otel?! Kaj je mogoče?! Spomnil se je Allanove znane blagosti. Zakaj ga je popadel kakor morsk volk? Blagost in usmiljenje sta dvojce.

Tako intenzivno je preudarjal ta obupanec, da je iz sekunde v sekundo pozabljaj na vse okoli sebe. Ni slišal, ko je Allan poklical slugo in mu velel, naj prinese kozarec vode, ker gospodu Woolfu ni dobro. In dlje ko je mislil, tem bolj je bil mrličast in žolt.

Vzčutil se je stoprv, ko ga je nekdo prijel za la-ke in je glas dejal: »Sir?« Tedaj je zapazil, da mu Allanov sluga, Lion, nudi kozarec vode.

Izpil je vso, potem je sopnil in pogledal Allana. Zazdelo se mu je na mah, da vse vkup ni tako hudo. Ko bi se mu posrečilo Allana seči v srce? In je ves usveščen in obvladan dejal z globokim glasom: »Čujte, Allan, te Vaše besede menda vendar niso resne? Zdaj delamo zaeno že sedem, osem let, sindikatu sem prishluzil milijone...«

»To je bilo Vaše opravilo.«

»Gotova resnica. Čujte, Allan, priznavam, pripe-til se je zdrkljaj iz tira. Ni mi šlo za denar. Naj Vam to reč razložim, Vam razkrijem nagibe... Ampak Vaše besede menda vendar niso resne, Allan?! Stvar se da urediti! In jaz sem edini človek, ki jo lahko ure-di... Če upropastite mene, upropastite sindikat...«

Allan je vedel, da govori S. Woolf resnico. Tistih sedem milijonov naj bi zastran njega imel zlodej, toda skandal bi pomenil katastrofo. Vkljub temu je ostal neizpros.

»To je meni mar!« je odvrnil.

Woolf je zmajeval s kosmato bivolsko glavo. Ni mu šlo vanjo, da Allan resnično kani iznebiti se ga, upropastiti ga. Saj ni mogoče. In je še enkrat odvažno pozvedovaje zrl v Allanove oči. Toda te oči so s svojo nemo govorico vani kričale, da se ni nadejati od tega človeka nikake priznave ali milosti. Ničesar! Prav ničesar! Zdajci je spoznal, da je Allan Amerikanec, rojen Amerikanec, sam pa le poamerikanjenec, in da je Allan močnejši. Rahla nada, ki mu je zazorela, je lažna, umišljena. Pogubljen je.

In vnovič ga je prevzela bridkost.

»Allan,« je nenadoma zakričal ves obupan, »tega ne morete hoteti! Ne! Znete me v smrt! Tega ne morete hoteti!«

Zdaj se ni več boril z Allanom, boril se je z usodo. A usoda je bila pred fronto poslala Allana, hladnega borca, ki se ni umaknil.

»Tega ne morete hoteti, Allan!« je ponavljal zopet in zopet. »Znete me v smrt!« In otresal je s svojimi pestmi pod Allanovim obrazom.

»Povedal sem Vam vse.« Allan je krenil k durim. S. Woolf je bilo obličje polito z mrzlim znojem kakor s sluzjo, brada se mu je sprijemala.

»Denar povrnem, Allan —!« je divje zavpil in z rokami zakrilil po zraku.

»Tommy rot!« je zaklical Allan odhajajoč.

Tedaj si je Woolf z rokami zakril obraz in se je z votlim lopom zgredil na kolena, kakor pobit junec.

Vrata so se treskoma zaprla.

Allan je bil odšel.

S. Woolfu je tolsti hrbet zdrgetaval. S. Woolf se je pobral napol omotičen. Prsi mu je stresala brezsolna ihta. Vzel je klobuk, ga z roko uglasil in počasi stopal k durim.

Pri durih je še enkrat obstal. Allan je v sosednji sobi in ga mora slišati, če zakliče. Odprl je usta, pa ni zmogel nobenega glasu. Saj je vse eno. Bi itak nič nič ne pomagalo!

Šel je. Od jeze, ponižanosti in bridkobe je škrtal z zobmi. Razjarienost mu je oči zalivala s solzami. Joj, kako jarno je sedaj Allana sovražil! Čutil ga je tako živo, da je na jeziku čutil kri... Tudi Allanova ura še pride....!

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Specerijaska trdka išče starej-sega nastavljenca. Naslov v upravi lista. 2251 2—2

Odda se jako dobra hrana (dnevno pečenka in maščata jed). Naslov v upravi. 2272

Malo posestvo na lepem prostoru na Pobrežju, se radi selitve takoj proda. Vpraša se: Prešernova ulica 9. 2271

Išče se stanovanje z dvema sobama in kuhinjo v Krčevini, Melju ali Lajtersperku ob glavni cesti. Nagrada zajamčena. Ponudbe na upravo pod »Ravnatelj«. 2270 2—2

Kratek glasovir v dobrem stanu se za 7200 Din. proda. Einspielerjeva ul. 26. 2274

100 Din. dotičnemu, ki je našel v nedeljo zvečer pred go-stilno Kostomaj klobuk. Odda se istotam. 2263 3—2

Dobro mleko se dobi v mle-karni Ivana Golob v Sloven-ski ulici 16. 2237 10—5

PATRIA 2245 7—4

COGNAC

MEDICINAL

ZAGREB

Čisti vinski destilat

Dobiva se povsod!

Prodaja vsakovrstnega manufakturnega blaga po jako znižanih cenah

FRANJO MAJER

Maribor, Glavni trg št. 3.

2273 3—1

Prepričajte se! o Ne zamudite te ugodne prilike!

Več kolporterjev

starih nad 14 let, za večerni razpečavanje naših dnevnikov, se išče. Poizvedbe v upravi lista.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druga deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88.

HRVATSKI RJAVI PREM OG

IZ PREM OG OVNIKOV:

Ladanje	Din 33—	
Ključarovi	34-50	za
Konjščina	36—	100
Zlatar-Bistrica	37-50	kg
Cerje Tužno	38—	
Bukova drva zagorivo „	770—	za m ³

franko stanovanje oddaja vsako množino trdka

F. & A. UHER

veletrgovina z drvmi in premogom

Maribor, Slovenska 8

TELEFON 344

Industrijalec išče primerno stanovanje

* obstoječe iz 2—3 sob in kuhinje s pritliklinami, po možnosti s kopalnico, najraje v bližini parka ali sredini mesta. Ponudbe pod »Industrijalec 10.000« na upravo lista.